

Süli-Zakar Szabolcs

Posztdigitális gesztusok

Fábián Erika és
Sági Gyula kiállítása

Molnár Ani Galéria,
2021. IX. 17. – XI. 19.

FÁBIÁN Erika: *Cím
nélkül IV.*, 2015, litográf
kréta, papír, 150×110 cm
A művész és a Molnár
Ani Galéria jóvoltából
↓

Fábián Erika és Sági Gyula első közös kiállítása a Molnár Ani Galériában nagyon adekvát párosítás. Két egymástól távol működő, ugyanakkor hasonló formai jegyeket használó alkotóé, akik mindketten redukált, elvonatkoztatott vizuális építőkövekből hozzák

létre képarchitektúráikat. Pontok, vonalak, elemi gesztusok meghitt rendben vagy épp finom rendezetlenségben. Mindkettejük alkotói attitűdjében közös a tudatos koncentráció, repetitív cselekvésen alapuló munkamódszer, a minimalista elemekkel operáló, mégis gazdag kompozíció, amely gyakran hív elő formai asszociációkat.¹

A kiállításuk címe *Személyes absztrakciók*. Dietmar Elger művészettörténész – a Gerhard Richter Archívum vezetője – szerint a művészet történetében „az absztrakt festészet új és váratlan lehetőségeket kínált. Autonóm lehetett, és nem kellett az ismert valóságra utalnia. Festészeti elemei mindenekelőtt önmagukért valók voltak. Ha egy kék felület többé már nem tengert jelentett, és egy vízszintes vonal többé nem a horizontot jelölte, a művészet elveszíthette hasonlat mivoltát, ezáltal független és öntudatos lett. [...] olyan függetlenségre tett szert, amellyel korábban nem rendelkezett [...]. A tárgynélküli festészet nem ábrázol, hanem lapos elemekből: négyzetekből, négyszögekből, körökből hozza létre kompozícióit. Tekintve, hogy ezek a formaelrendezések viszont nem szerveződnek reprezentatív társulásokba, el kell fogadnunk azt a látszólag paradox eredményt, hogy a feltehetőleg tárgynélküli ábrázolás a valóságosabb, míg az általában realisztikusként jellemzett ábrázolások mindegyike teljességgel képtelen megszabadulni azon státusától, hogy a valóság absztrakciója.”²

Ha körbenézünk hazánk és a világ nagyobb kiállításainak, trendjeinek palettáján, megállapíthatjuk, hogy évek óta újra kifejezetten hangsúlyos az absztrakt művészet. Az absztrakció mai vetülete azonban komplikáltabb a klasszikus, avantgárd absztraktjánál, látszólag egymásnak ellentmondó folyamatok és erők együttese, közös nevezőre helyezhetőségük csak igen széles spektrumon lehetséges.

Az absztrakció képi nyelvezetén túl mindig az elvonatkoztatás léptékétől és céljától függött. Azonban a posztinternet art irányzatában vagy az után (?) – amelyben az internet esztétikára és kultúrára, művészetre gyakorolt hatásait vizsgálhatjuk többek között –, ma már nem egyértelmű, hogy a hálózat adja-e a művek célját, tartalmát vagy forrását. Ezek a perspektívák a formák sokrétűségét és képlékenységét eredményezik-e, vagy épp mindent a Big Data átláthatatlan egységébe olvasztanak be?

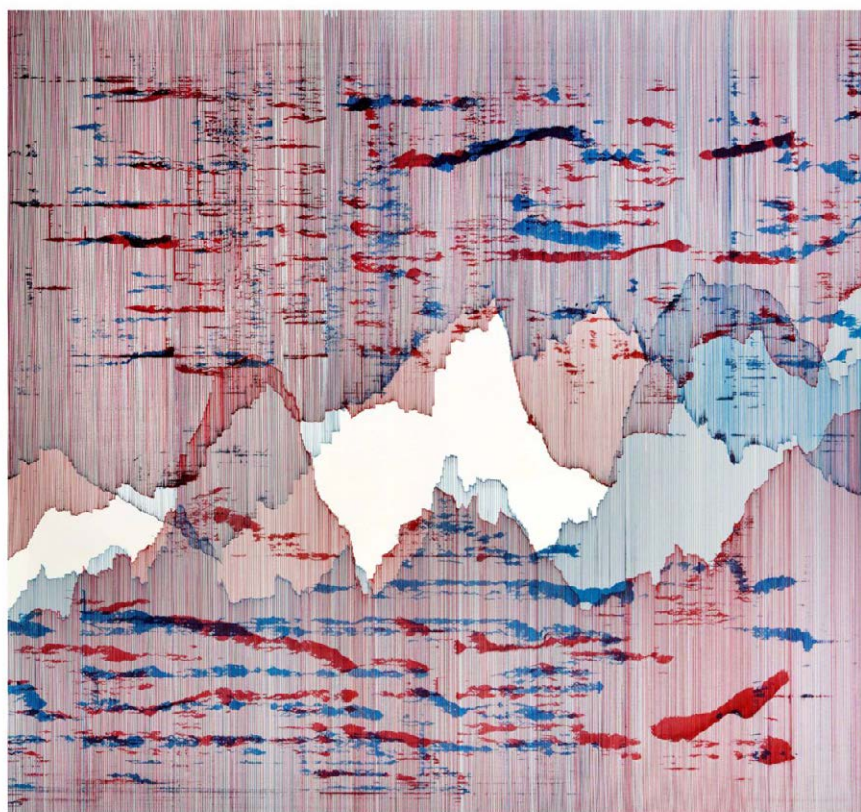
„A festészeti gesztusok természetesen a mai kor tágabb művészeti közegében is meglették helyüket. [...] A rugalmas alakváltoztatásra képes, gyakran már-már emblémaszerű jelleget öltő ecsetvonásokkal webes platformokon szabadon áramló, tisztázatlan átmenetek eredményeképpen születő motívumokként, de festészeti tradíciókra és kortárs vizualitásra hivatkozó citátumok firmájában is találkozhatunk.”³ Így kérdésessé vált a gesztus eredeti funkciója, ami szerint az közelebb hozta a nézőt a kép spontaneitásához, annak nyomaihoz. „A jelenkor analitikus alkotói megközelítései ellenére azonban a kéz használatával az érintéssel és materialitással ősi kapcsolatban álló festészet [...] sosem fogja tudni levetkőzni eredendő érzékiségét [...]. Akár közvetlenül, akár áttételesen találkozunk e nyomokkal, önkéntelenül összekapcsolódunk az anyagban rögzülő tapintási referenciákkal.”⁴ Ugyanakkor, pont a digitalizmus miatt, megváltozott értelemben kell gondolnunk az anyagra, és már nem mint azt a nehézkes dolgot, aminek eddig ismertük, hanem inkább mint egy kódolt szerkezetet kell szemlélnünk, ami tervszerűen formálható az elképzeléseknek megfelelően. Stabil szubsztancia helyett instabil interakciókészletről beszélhetünk (Lyotard). A fentiek tükrében, azt hiszem, nem az az igazán fontos, hogy ők ketten milyen elemeket használnak, hanem azt, hogy miként alakítják képeiket. Ahogyan személyessé teszik absztrakcióikat.

Fábián Erika festészetére, grafikáira jellemző a kicsiny formák mögött megbúvó szenzualitás és intimitás, a pontok talán egy-egy emlék, trauma eltávolított lenyomatai. Műveinek fontos aspektusa a tudatosan lassú alkotói módszer, melyet az alkotó válaszában tekinthetünk korunk sebességcsapdjára, létrehozva egy olyan alkotó folyamatot, mely lehetőséget ad számára a lassításra, a koncentrációra és a meditációra. Így a meditatív alkotói folyamatban létrejövő kortárs „európai mandalaképek” az önmegismerés belső pszichikai, átstrukturált lenyomataként is értelmezhetőek.⁵

Első látásra visszafogott színvilágú, valójában az optikai színkeverési technikákon alapuló projektjeiben képei ezernyi színes pontból épülnek fel. Mezőkbe rendezve hoznak létre hangulatos színdinamikát, ahol mi, nézők bekapcsolódunk a színeképzésbe aktív részeseivé válva a folyamatnak. „Ez a környezet, a közönség és a műalkotás közötti kölcsönhatás; olyan műalkotás, amely önmagában soha nem létezik, hanem önmagában teljes entitás.”⁶ A kiállításon is látható *Rózsaszín diptychon* című sorozat pöttyei például az amerikai absztrakt festőművész, Agnes Martin vízszintes és függőleges sávokból, vonalakkól összeálló, minimalista kompozícióira utalnak, ahol a vonalak elhalványulnak, így készítve közelebbi megtekintésre a nézőket.

Sági Gyula honlapján – segítve az érdeklődőket – négy nagyobb csoportra bontja alkotói tevékenységét: organikus absztrakt, geometrikus gesztusok, analóg zajok és sebességelemzés. Munkái a digitális jelképzés vagy a mechanikus képalkotás problémájához illeszkednek, azonban ezt egyedi, szabadkézi rajzok során hozza létre úgy, hogy azok mégis elektronikus eszköz vagy komputergenerálta képekre utalnak, megidézve a manapság nagyon trendi adatvizualizáció ábráit, a diagramokat és a grafikonokat. A hagyományos technikákat alkalmazó munkái sorozatokban létrehozott, konceptuálisan definiált formakísérletek.

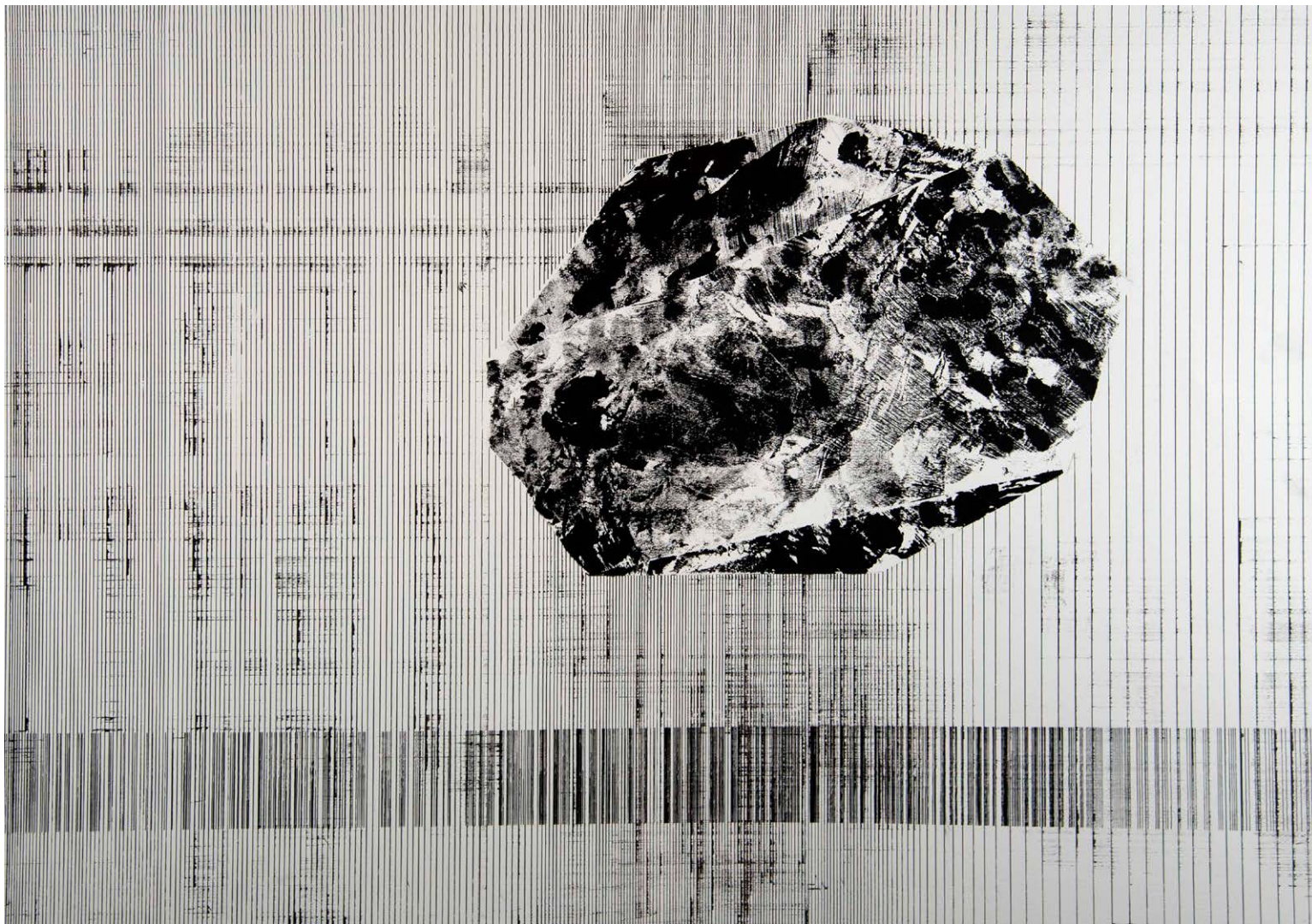
Műveiben kezdetben a geometrikus absztrakciót és gesztusfestészetet egyesítette a digitális leképezés, a grafikonok és a természet repetitív mintázataitól inspirá-

lódva, a redukcióna és a tiszta formákra koncentrálva.⁷ később a geometrikus és organikus absztrakció szintézisének megvalósítására törekedett, majd az idő múlásának leképezése és az ismétlődő jelek közben fellépő „hibák” alkotta mintázatok érdekelték. A művész így vall alkotómódszeréről a galéria honlapján: „A konceptuális épp annyira fontos számomra, mint az esztétikus végkifejlet; az idő fizikai dimenziója és az idő múlásának egy adott algoritmus mentén történő vizuális leképezése foglalkoztat. Munkamódszerem analízissel kezdődik, megfogalmazok egy problémát, majd részekre bontom, elemekre szedem. Ezután, beépítve korábbi munkáim

↑↑
FÁBIÁN Erika:
Rózsaszín diptychon I.,
2017, 150×150 cm
A művész és a Molnár
Ani Galéria jövőtől

↑
SÁGI Gyula:
Op. 260619,
2019, tus, papír,
100×107 cm
A művész és a Molnár
Ani Galéria jövőtől

↑ SÁGI Gyula:
Op. 140221, 2021,
tus, papír, 70x100 cm
A művész és a Molnár
Ani Galéria jóvoltából

vizualitását, szintetizálom a részeket. Ez az építkezés számomra olyan, mintha matematikai egyenleteket oldanék meg, kezdetben egy, majd egyre több ismeretlennel játszom, és fokozatosan egyre komplexebb egyenleteket sűríték a munkáimba.”⁸

Munkamódszere megidézi a több mint hetven éve Párizsban élő, magyar származású képzőművészt, a számítógépes művészet origóját, Vera Molnárt, aki a személytelen (számító)gép használatával is képes volt emberközeli, az alkotó személyiségét, képzelőerejét tükröző munkákat létrehozni. Az örökké kísérletező Vera Molnar úttörő szerepe a struktúra és a véletlen összekapcsolásában, esztétikai szerepének hiteles tisztázásában van. A *machine imaginaire* elvének kidolgozásával az esztétikai alapokra helyezett algoritmikus műalkotás alapjait fektette le: egy gépet definiált, amely az adott szabályok szerinti programnak megfelelően működik és generál műalkotásokat. Molnárhoz hasonlóan Sági munkáiban a döntés éppúgy része az alkotásnak, mint az algoritmus felépítése. Vizuális gondolkodásában a matematika, a játékoság és a véletlen fontos szerephez jut.

Következetes, szeriális alkotásait egymás mellé állítva akarva-akaratlanul a hasonlóságokat és a különbségeket keressük. Mintha Fábíán művei a levegő, az atmoszféra költői univerzumában manifesztálódna, míg Sági munkái a hálózat vonalaiba, áramlásaiba oltott tömegek lennének. Mintha Fábíán az atmoszféra légies terét, Sági a Big Data terében lebegő tárgy helyét ismertetné. A tér univerzális, míg a hely – még ha absztrakt vagy digitális is – lokális, a valódival rokon. A tér általános, a hely egyedi, az előbbi távolságot jelent és jellemzően nyitott, az utóbbi határolt és közelit jelöl. Fábíán eltávolodott terű munkái repetitív, analóg voltak miatt inkább személyesek, hasonlíthatók a naplórészhez vagy a mandalák létrehozásának elmélyedést segítő gyakorlatához. Sági helyei nyitottak, az információ áramlásának terében lebegve jelölnek ki konkrét pozíciókat.

1 Boros Lili: *Személyes absztrakciók*. Fábíán Erika és Sági Gyula kiállítása, kurátori bevezető. <https://molnaranigaleria.hu> (2021. szeptember)

2 Dietmar Elger: *Absztrakt művészet*. Taschen-Vince, Budapest, 2009, 6-25.

3 Vető Orsolya Lia: Festészeti szövegtan. A festészeti gesztus biológiája, *Új Művészet – Ez nem kunszt* (elméleti melléklet) 2021/2. 6.

4 Vető Orsolya Lia, uo. 10.

5 Boros Lili, uo.

6 <https://www.fabianerika.com/about> (2021. szeptember)

7 Boros Lili, uo.

8 <https://molnaranigaleria.hu/muveszek/sagi-gyula/> (2021. szeptember); A. John Agnes: *Place and Politics: The Geographical Mediation of State and Society*. Allen & Unwin, 1987, 267.; Német Szilvi: OK computer. A nagy Poszt-Internet Art összefoglaló. *Art Magazin Online*, 2015. szeptember 30.; Tara McDowell: Les Immatériaux: A Conversation with Jean-François Lyotard and Bernard Blistène. *Art Agenda Rearview*, 2014. május 27.; Varga Ádám: Másállapot. A festészeti absztrakció digitális és hálózati dilemmái, *Új Művészet – Ez nem kunszt* (elméleti melléklet), 2021/2. 4-6.